

Ο Μ Ι Λ Ι Α

του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας κ. Κ. Σημίτη, στο
Ελληνογερμανικό Επιμελητήριο,

19.5.1987

"Η ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ"

Χαίρομαι ιδιαίτερα για την ευκαιρία αυτή που μου δίνεται να σας μιλήσω σήμερα. Θα ήθελα να αναφερθώ σε ένα θέμα που μας ενδιαφέρει όλους άμεσα και είναι ιδιαίτερα σημαντικό, γιατί αποτελεί πρωταρχικό παράγοντα για την επιτυχία της οικονομικής πολιτικής που ακολουθούμε στους δύο σημαντικότερους τομείς, που είναι από τη μιά μεριά η οικονομική σταθεροποίηση, η αποκατάσταση ισορροπίας στην οικονομία και από την άλλη, η βελτίωση των δομών, οι διαρθρωτικές αλλαγές που απαιτούνται για την δημιουργία μιάς ισχυρής και σταθερά αναπτυσσόμενης οικονομίας. Εχω επιλέξει ως κεντρικό θέμα της σημερινής ομιλίας μου, την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας.

Η εξέλιξη της ανταγωνιστικότητας έχει καθοριστική επίδραση στην πορεία της οικονομίας αφού όπως είναι σε όλους γνωστό, το ισοζύγιο πληρωμών έχει γίνει σοβαρός περιοριστικός παράγοντας στην ανάκαμψη της οικονομίας. Η βελτίωση του ισοζυγίου πληρωμών βέβαια εξαρτάται από τη γενική οικονομική πολιτική, γιατί αυτός είναι ο μόνος τρόπος για να εξασφαλιστεί η μετακίνηση πόρων προς τις εξαγωγές με μιά ταυτόχρονη παράλληλη προσπάθεια να συγκρατηθούν οι εισαγωγές. Απαιτεί ταυτόχρονα αποτελεσματική διαχείριση της συνολικής δαπάνης ώστε να αποφεύγεται η υπερβάλουσα ζήτηση στους διάφορους τομείς της οικονομίας. Πάνω απ'όλα όμως απαιτεί μια ανταγωνιστική οικονομία. Μια οικονομία που να προσαρμόζεται συνεχώς στις μεταβαλλόμενες διεθνείς οικονομικές συνθήκες και που να μπορεί να στηρίζεται περισσότερο σε εξαγωγές απ'ότι στο παρελθόν, αλλά και να αντιμετωπίζει

με επιτυχία τον ανταγωνισμό των ξένων προϊόντων στην εγχώρια αγορά.

Είναι γνωστό πως σε όλες τις χώρες σήμερα υπάρχει σκληρός ανταγωνισμός για την τοποθέτηση προϊόντων στη διεθνή αγορά. Είναι σαφές επομένως ότι για να υπάρξουν αγορές για τα προϊόντα μας στο εξωτερικό αλλά ακόμα και στο εσωτερικό, όπου επίσης αντιμετωπίζουμε σκληρό ανταγωνισμό από τα ξένα βιομηχανικά προϊόντα, πρέπει οι επιχειρήσεις μας να είναι σε θέση να παράγουν τα προϊόντα που προτιμούν οι καταναλωτές, σε ποιότητα και τιμές εφάμιλλες εκείνων που προσφέρουν οι ξένοι ανταγωνιστές μας. Ήδη, από το φθινόπωρο του 1985 έχει γίνει σημαντική πρόοδος προς αυτή την κατεύθυνση. Πρέπει όμως να προσθέσω ότι έχουμε να διανύσουμε ακόμα σημαντική απόσταση. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε έχουν δημιουργηθεί σταδιακά στη μεταπολεμική περίοδο και δε λύνονται από τη μιά μέρα στην άλλη. Είναι όμως βέβαιο πως αν η διαδικασία οικονομικής προσαρμογής που έχει αρχίσει συνεχισθεί με συνέπεια, θα ανοίξει σύντομα το δρόμο για ταχύτερη αυτοδύναμη οικονομική ανάπτυξη και τα μεσοπρόθεσμα οφέλη που θα προκύψουν θα υπεραντισταθμίσουν το βραχυπρόθεσμο κοινωνικό κόστος που αναπόφευκτα συνεπάγεται η οικονομική προσαρμογή.

Η συνεχής βελτίωση της ανταγωνιστικότητας είναι επομένως ένα από τα κύρια θέματα που πρέπει να μας απασχολεί. Η ανταγωνιστικότητά μας λοιπόν δεν είναι αφηρημένη κατηγορία που ενδιαφέρει μόνο τους οικονομολόγους, πρέπει να είναι συγκεκριμένη

επιδίωξη που να ενδιαφέρει τον καθένα, πρέπει να είναι κριτήριο συμπεριφοράς όλων όσων συμμετέχουν στην παραγωγή, του επιχειρηματία, του εργαζόμενου, του εργοδότη και του συνδικαλιστή. Την ανταγωνιστικότητα δεν πρόκειται να την πετύχουν "απόρροποι άλλοι" αφήνοντας σε μας περιθώρια για ρυθμίσεις που αυξάνουν υπέρμετρα το κόστος παραγωγής. Πολλοί σήμερα ενδιαφέρονται για το άμεσο χρηματικό τους εισόδημα, υποβαθμίζοντας για παράδειγμα την ποιότητα του προϊόντος ή επιδιώκοντας τιμές για την πρώτη ύλη ψηλότερες από εκείνες που κρατούν στη διεθνή αγορά. Παραβλέπουν ότι μεσοπρόθεσμα οδηγούν όχι μόνο τους εαυτούς τους αλλά και τη χώρα σε αδιέξοδο. Γι' αυτό και η ανοχή και η αδιαφορία σε συμπεριφορές ή απαιτήσεις που υποσκάπτουν την ανταγωνιστικότητα είναι αδιαφορία για το μέλλον της χώρας.

Ορισμένοι υποστηρίζουν την άποψη ότι μπορούμε να προστατευθούμε δήθεν από την αυξανόμενη διείσδυση ξένων προϊόντων στην εσωτερική αγορά επιβάλλοντας μονόπλευρα περιορισμούς στις εισαγωγές. Η άποψη αυτή μπορεί να είναι φαινομενικά ελκυστική, στην πραγματικότητα όμως είναι παραπλανητική. Η χώρα μας είναι μια ανοιχτή και πολλαπλώς εξαρτημένη από το εξωτερικό οικονομία. Μια οικονομία που εντάσσεται όλο και περισσότερο στο διεθνή καταμερισμό εργασίας, που συνδέεται όλο και περισσότερο με τη διεθνή αγορά. Η πορεία αυτή δεν μπορεί να ανακοπεί. Μια πολιτική οικονομικού προστατευτισμού δεν είναι μια ρεαλιστική επιλογή, όχι μόνο γιατί θα οδηγούσε σε δυσβάστακτη αύξηση του κόστους στην κατανάλωση και την παραγωγή, αλλά επίσης γιατί

θα προκαλούσε σοβαρά αντίποινα με μείωση της ζήτησης για τα προϊόντα μας στις αγορές του εξωτερικού με καταστροφικές συνέπειες για την πορεία των εξαγωγών μας.

Βραχυχρόνια η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας μπορεί να στηριχτεί στον έλεγχο όλων των παραγόντων που επηρεάζουν το κόστος και τον πληθωρισμό. Η συναλλαγματική πολιτική αποτελεί επίσης ισχυρό μέσο που επηρεάζει την ανταγωνιστικότητα, συγχρόως όμως έχει σοβαρές επιπτώσεις στον πληθωρισμό. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο γίνεται περιορισμένη μόνο χρήση της συναλλαγματικής πολιτικής για τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Η συναλλαγματική πολιτική που ακολουθήθηκε από την υποτίμηση του Οκτωβρίου 1985 έχει σχεδόν απόλυτη διαφάνεια και βέβαια είναι πιο διαφανής από ότι ήταν για μεγάλο διάστημα. Σχεδιάστηκε έτσι ώστε να είναι συνεπής προς το στόχο της μείωσης του πληθωρισμού που έχει θέσει η Κυβέρνηση και ταυτόχρονα να διατηρηθεί η ανταγωνιστικότητα τουλάχιστο στο επίπεδο που επιτεύχθηκε με την υποτίμηση του 15 τοις εκατό τον Οκτώβριο του 1985. Ο τελευταίος αυτός στόχος υπαγόρευε διολίσθηση της δραχμής για να αντισταθμισθεί η ταχύτερη αύξηση του εργατικού κόστους στην Ελλάδα, σε σύγκριση με τις ανταγωνίστριες χώρες. Η ίδια συναλλαγματική πολιτική ισχύει και σήμερα και θα είμαστε υποχρεωμένοι να παραμείνουμε σ' αυτή τη διαδικασία και στο μέλλον, ως ότου επιτύχουμε τον χαμηλό ρυθμό πληθωρισμού που έχουν επιτύχει οι χώρες που μας ανταγωνίζονται στο διεθνές εμπόριο.

Πρέπει όμως να τονίσω πως μακροχρόνια η στήριξη της ανταγωνιστικότητας στη μείωση των πραγματικών μισθών και στη συναλλαγματική πολιτική δεν αποτελεί για μας αποδεκτή λύση. Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας μακροχρόνια πρέπει να στηριχθεί στην αύξηση της παραγωγικότητας με την αύξηση των επενδύσεων και την εισαγωγή νέας τεχνολογίας, την καλύτερη οργάνωση των επιχειρήσεων, τον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού μας δυναμικού, την προώθηση νέων δυναμικών προϊόντων και την ανάπτυξη και βελτίωση των μεθόδων εμπορίας και διείσδυσης σε νέες αγορές.

Οι δυσχέρειες που αντιμετωπίζει η χώρα, ιδίως από το 1979, στο ισοζύγιο πληρωμών και στην οικονομία γενικότερα αντανakλούν σε μεγάλο βαθμό διαρθρωτικές αδυναμίες σε όλους σχεδόν τους τομείς της οικονομίας, ιδιαίτερα στο μεταποιητικό. Έχουν επομένως στο βαθμό που συμβαίνει αυτό, μονιμότερο χαρακτήρα και είναι κυρίως αποτέλεσμα της μορφής και της πολιτικής ανάπτυξης που ακολουθήθηκε στη μεταπολεμική περίοδο. Οι λόγοι είναι εμφανείς αν εξετάσουμε ειδικότερα την αναπτυξιακή πορεία του μεταποιητικού τομέα.

Η μεγέθυνση του μεταποιητικού τομέα στη μεταπολεμική περίοδο ήταν κυρίως ποσοτική. Η παραγωγή συγκεντρώθηκε σε δραστηριότητες παραδοσιακού χαρακτήρα όπως τρόφιμα, ποτά, κλωστοϋφαντουργικά, ενδύματα, τσιμέντο κ.λ.π. χωρίς να ανταποκριθεί ικανοποιητικά στις μεταβολές της ζήτησης που προέκυψαν από τις αλλαγές των καταναλωτικών προτύπων στην εγχώρια και διεθνή αγορά. Οι παραδοσιακοί κλάδοι κυριαρχούνται ακόμη σήμερα από μονάδες μικρομεσαίου μεγέθους με παραγωγή μεγάλου αριθμού

προϊόντων (περιορισμένη εξειδίκευση στην παραγωγή) και συγκέντρωση σε παραγωγή ανταγωνιστικών μάλλον παρά συμπληρωματικών προϊόντων των μονάδων μεγάλου μεγέθους (έλλειψη συνεργασίας). Παράλληλα καθυστέρησε η ανάπτυξη των κλάδων ενδιάμεσων και κεφαλαιουχικών αγαθών που αποτελούν την υποδομή για την περαιτέρω εκβιομηχάνιση της χώρας εξαιτίας κυρίως του μικρού μεγέθους της εσωτερικής αγοράς και της τεχνολογικής εξάρτησης από το εξωτερικό.

Η παραγωγή του τομέα δεν προσανατολίστηκε ικανοποιητικά στην αξιοποίηση των εγχώριων πρώτων υλών. Ακόμα και στους κλάδους που αποτελούν βασικά στηρίγματα της εκβιομηχάνισης η παραγωγή προσανατολίστηκε κυρίως στα αρχικά ή στα τελικά στάδια της παραγωγικής διαδικασίας, με ψηλή εξάρτηση πολλών κλάδων από εισαγόμενες πρώτες ύλες ή ενδιάμεσα προϊόντα. Οι αδυναμίες αυτές σε συνδυασμό με την έλλειψη εγχώριας τεχνολογικής έρευνας, την ψηλή τεχνολογική εξάρτηση από το εξωτερικό καθώς και το χαμηλό επίπεδο διακλαδικών και ενδοκλαδικών διασυνδέσεων, συνέβαλαν στην παραγωγή προϊόντων με σχετικά χαμηλή προστιθέμενη αξία, στην περιορισμένη καθετοποίηση της παραγωγής και στη σχετικά μικρή απορρόφηση ανθρώπινου δυναμικού.

Ο προσανατολισμός αυτός της παραγωγής σε συνδυασμό με την περιορισμένη ευελιξία προσαρμογής στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της εγχώριας και εξωτερικής αγοράς, τις σημαντικές καθυστερήσεις στον εκσυγχρονισμό πολλών κλάδων, τη χαμηλή ποιότητα

του προϊόντος, την περιορισμένη εξειδίκευση στην παραγωγή, τις σημαντικές αδυναμίες στη διοίκηση-διαχείριση και στην εσωτερική οργάνωση των επιχειρήσεων, τη μη ορθολογική χρηματοοικονομική διάρθρωση, τη χαμηλή παραγωγικότητα και τις ψηλές εξωτερικές επιβαρύνσεις που μεταβιβάζονται στη μεταποίηση σαν αποτέλεσμα της χαμηλής παραγωγικότητας άλλων τομέων της οικονομίας, έπαιξαν ανασταλτικό ρόλο στην εξέλιξη του τομέα.

Σοβαρές αδυναμίες αντιμετωπίζονται και στην προώθηση και διάθεση των προϊόντων του τομέα, τόσο για την εγχώρια όσο και για την εξωτερική αγορά. Ενδεικτικά σημειώνεται ότι η δραστηριότητα του MARKETING στις περισσότερες περιπτώσεις περιορίζεται κυρίως στην εγχώρια αγορά και πολλές φορές στο αμεσότερο περιβάλλον των επιχειρήσεων.

Ένα άλλο βασικό διαρθρωτικό πρόβλημα αποτελεί το χαμηλό επίπεδο των επενδύσεων του τομέα. Το αυξανόμενο κόστος παραγωγής και η συρρίκνωση των περιθωρίων κέρδους σε συνδυασμό με τη μείωση της εγχώριας και εξωτερικής ζήτησης αποτελούν βασικούς παράγοντες της υποχώρησης των επενδύσεων. Ωστόσο, οι ρίζες του προβλήματος είναι πιο βαθιές. Η υποτονικότητα των επενδύσεων που χαρακτηρίζει τη μεταποίηση πάνω από μία δεκαετία είναι στενά δεμένη με την όλη πορεία της οικονομίας και την έλλειψη δημιουργίας προϋποθέσεων για την προώθηση της εκβιομηχάνισης σε πρωτοποριακούς τομείς.

Τη χαμηλή ανταγωνιστικότητα λόγω των διαρθρωτικών αδυναμιών επέτειναν ο ψηλός πληθωρισμός, η σχετική μείωση της παραγωγικότητας της εργασίας και η σχετική αύξηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος. Αυτό είναι το συμπέρασμα από μία ανάλυση των στοιχείων που προσδιορίζουν με άμεσο τρόπο την ανταγωνιστικότητα σε σχέση με τους κύριους ανταγωνιστές της Ελλάδας στη διεθνή αγορά.

Όπως ανέφερα ήδη, βασική προϋπόθεση για την επιδιωκόμενη βελτίωση του ισοζυγίου πληρωμών είναι η διατήρηση ενός ικανοποιητικού επιπέδου ανταγωνιστικότητας. Τούτο εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από το σχετικό κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος.

Από την εξέλιξη του σχετικού κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στη περίοδο 1978-86 τόσο για το σύνολο της οικονομίας όσο και για το μεταποιητικό τομέα σε σχέση με τις 19 κύριες ανταγωνίστριες χώρες της Ελλάδας προκύπτει ότι :

Το κατά μονάδα σχετικό κόστος εργασίας στη μεταποίηση, εκφρασμένο σε όρους σταθμισμένης ισοτιμίας παρουσιάζει μία έντονη αυξητική τάση σε ολόκληρη την περίοδο από το 1975 μέχρι την υποτίμηση του 3ου τριμήνου του 1985, με προσωρινή μόνο υποχώρηση το 1983 σαν αποτέλεσμα της πρώτης υποτίμησης της δραχμής. Στην ίδια περίοδο το κατά μονάδα κόστος εργασίας για το σύνολο της οικονομίας σε σχέση με το αντίστοιχο κόστος για τις ανταγωνίστριες χώρες παρουσιάζει ελαφρά αυξητική τάση, με ορισμένες διακυμάνσεις, αλλά κινείται σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα από ότι το αντίστοιχο κόστος για τη μεταποίηση.

Τα παραπάνω σημαίνουν ότι από το 1975 και μετά, ιδίως στο μεταποιητικό τομέα, χάναμε συνεχώς σε ανταγωνιστικότητα.

Το τέταρτο τρίμηνο του 1981 ο δείκτης ανταγωνιστικότητας της ελληνικής βιομηχανίας ως προς τις ανταγωνίστριες χώρες του ΟΟΣΑ ήταν 106,9. Το πρώτο τρίμηνο του 1985 είχε φτάσει 131,4. Η ανταγωνιστικότητα μας είχε δηλαδή μειωθεί κατά ποσοστό που ξεπερνούσε το 20%.

Μετά τη λήψη των μέτρων σταθεροποίησης της ελληνικής οικονομίας τον Οκτώβριο του 1985 και οι δύο δείκτες κόστους παρουσιάζουν σημαντική βελτίωση με τάση παραπέρα μείωσης μέχρι το 4ο τρίμηνο του 1986.

Ειδικότερα με βάση το δείκτη κόστους για την μεταποίηση, η ανταγωνιστικότητα βελτιώθηκε μεταξύ του 3ου τριμήνου του 1985 και του 4ου τριμήνου του 1986, κατά 22% περίπου που συνεπάγεται αποκατάσταση της ανταγωνιστικότητας στο επίπεδο που είχε διαμορφωθεί το 1981. Σημαντική είναι και η αντίστοιχη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας για το σύνολο της οικονομίας. Όπως τόνισα προηγουμένως, η βελτίωση που σημειώθηκε στην ανταγωνιστικότητα προήλθε τόσο από την υποτίμηση της δραχμής και την εισοδηματική πολιτική που ακολουθήθηκε το 1986 όσο και από την περιορισμένη βελτίωση στην παραγωγικότητα εργασίας. Το σταθεροποιητικό πρόγραμμα και οι θυσίες των εργαζομένων πέτυχαν να ανακοπεί η αρνητική πορεία και να αρχίσει μία αντίστροφη εξέλιξη. Την εξέλιξη αυτή πρέπει και να διαφυλάξουμε και να προωθήσουμε με την οικονομική μας πολιτική τα επόμενα χρόνια.

θα ήταν λάθος να θεωρηθεί με βάση τα παραπάνω ότι η ανταγωνιστικότητα επιτυγχάνεται αποκλειστικά και μόνο με τη συμπίεση του κόστους εργασίας. Η βελτίωση του εισοδήματος των εργαζομένων αποτελεί όπως και η ανταγωνιστικότητα επιτακτική ανάγκη για την οικονομία μας αν θέλουμε να διαμορφώσουμε μία κοινωνία πιο δίκαιη. Γι' αυτό και η οικονομική πολιτική πρέπει να σταθμίσει τις δυνατότητες της οικονομίας με τέτοιο τρόπο ώστε να προωθεί ταυτόχρονα και τους δύο στόχους σε συνάρτηση μεταξύ τους.

Η ανταγωνιστικότητα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα των προϊόντων, την οργάνωση της παραγωγής και διάθεσης, την αποτελεσματικότητα της επιχειρηματικής οργάνωσης. Αποτελεί κοινοτυπία η διαπίστωση, ότι το κρασί με ονομασία προέλευσης διατίθεται σε ψηλότερη τιμή από μη τυποποιημένο κρασί χωρίς ονομασία προέλευσης. Η κοινότυπη αυτή όμως διαπίστωση δείχνει ότι το ψηλότερο εισόδημα του αγρότη εξαρτάται όχι από εγγυημένες τιμές που αφορούν το χύμα κρασί αλλά από τη ποιότητα του προϊόντος του, την ικανότητα για τυποποίηση, την συνεταιριστική οργάνωση της μεταποίησης και εμπορίας. Σχεδόν το σύνολο των γαλλικών κρασιών που εξάγονται έχουν ονομασίες προέλευσης ενώ το αντίστοιχο ποσοστό των ελληνικών κρασιών είναι μηδαμινό. Την ανταγωνιστικότητα λοιπόν θα κερδίσουμε με σκληρή δουλειά για να βελτιώσουμε την ποιότητα της προσφοράς μας. Χρειάζεται ιδιαίτερα σκληρή δουλειά ακόμη.

Από τα διαθέσιμα στοιχεία εξωτερικού εμπορίου της τελευταίας δεκαετίας είναι φανερό ότι οι ελληνικές εξαγωγές εξακολουθούν να αποτελούν ένα πολύ μικρό μερίδιο στο σύνολο των εισαγωγών των χωρών της ΕΟΚ και του ΟΟΣΑ, όπου κατευθύνονται πάνω από το 75% των ελληνικών εξαγωγών. Πιο σημαντικό όμως είναι το γεγονός ότι το μερίδιο αυτό μέχρι το 1986 μίκραινε αντί να αυξάνει με την πάροδο του χρόνου. Η αυξητική τάση που επιτεύχθηκε το 1986 πρέπει να συνεχισθεί.

Με την ένταξη της χώρας το 1981 στην ΕΟΚ αυξήθηκε το ποσοστό των εξαγωγών που κατευθύνονται προς τις χώρες-μέλη της ΕΟΚ και έφθασε το επίπεδο που είχε σημειωθεί στις αρχές της δεκαετίας του 1970. Δηλαδή αυξήθηκε από 48% το 1980 σε 55% το 1986. Παράλληλα όμως αυξήθηκε σε μεγαλύτερο βαθμό το μερίδιο των εισαγωγών από τις χώρες της ΕΟΚ, από 35% το 1980 σε 50% περίπου το 1986.

Στην περίοδο 1980-86 ο βαθμός εισαγωγικής διείσδυσης αυξήθηκε σημαντικά σε μία μεγάλη σειρά κλάδων της μεταποίησης τόσο σε σχέση με τις χώρες της ΕΟΚ, όσο και με το σύνολο χωρών.

Σημειώνεται ότι οι εξαγωγές, παρόλο που παρουσιάζουν τάσεις διεύρυνσης από άποψη εξαγομένων προϊόντων, εξακολουθούν να στηρίζονται σε ένα μικρό αριθμό κλάδων παραδοσιακών προϊόντων του μεταποιητικού τομέα που χαρακτηρίζονται από χαμηλή διεθνή ζήτηση. Οι εξαγωγές προϊόντων με αυξημένες απαιτήσεις σε τεχνολογία είναι ουσιαστικά ανύπαρκτες. Ο βαθμός κάλυψης των εισαγωγών από εξαγωγές στην ίδια περίοδο παρουσίασε μία μικρή τάση βελτίωσης με πολλές διακυμάνσεις αλλά δεν έχει ξεπεράσει το 50%.

Η χειροτέρευση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής βιομηχανίας όπως προκύπτει από τις εξελίξεις των τελευταίων χρόνων στο κατά μονάδα κόστος εργασίας, αντισταθμίστηκε σε ορισμένο βαθμό με τη διατήρηση του συστήματος των εξαγωγικών ενισχύσεων της 1574/70 απόφασης της Νομισματικής Επιτροπής και την αύξηση της επιδότησης της βιοτεχνίας και των κυριότερων κλάδων εντάσεως εργασίας (έτοιμα ενδύματα FACON, υποδήματα κ.λ.π.), με τις 350/82 και 358/82 αποφάσεις της Ν.Ε. Επίσης, η σημαντική μεταβολή στο σύστημα χρηματοδότησης των εξαγωγών, με την εξομοίωση των εξαγωγικών επιτοκίων με τα γενικώς ισχύοντα επιτόκια και η καθιέρωση της επιστροφής 6% κατά τη δραχμοποίηση του συναλλάγματος βοήθησε τις εξαγωγές.

Τέλος, οι βελτιώσεις που έγιναν στη λειτουργία του θεσμικού και οργανωτικού πλαισίου σχετικά με την καταβολή των εξαγωγικών επιστροφών και την ελαχιστοποίηση των χρονοβόρων διαδικασιών που σημαιώνονταν μέχρι το 1982, βοήθησαν σημαντικά στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών εξαγωγών κατά τα τελευταία χρόνια.

Είναι γεγονός βέβαια ότι τα εξαγωγικά κίνητρα έπαιξαν αποφασιστικό ρόλο στην όλη εξαγωγική προσπάθεια της χώρας. Οι επιδράσεις τους ήταν ιδιαίτερα ευνοϊκές για τους παραδοσιακούς κλάδους της ελληνικής βιομηχανίας, οι οποίοι μάλιστα συγκεντρώνουν και το μεγαλύτερο μερίδιο τόσο στη παραγωγή όσο και στις βιομηχανικές εξαγωγές. Ωστόσο, η υπέρμετρη προστασία και επιδότηση

δημιούργησε στρεβλώσεις και εμπόδισε τις αναγκαίες προσαρμογές στη δομή του μεταποιητικού τομέα που υπαγορεύονταν από τις μεταβαλλόμενες εσωτερικές και διεθνείς οικονομικές συνθήκες. Γι' αυτό το λόγο οι εξαγωγικές αυτές ενισχύσεις δεν ήταν δυνατό να διατηρηθούν για πολύ καιρό. Επιπρόσθετα για το λόγο ότι δεν ήσαν συμβιβαστές με τις σχετικές διατάξεις και τους κανόνες περί ανταγωνισμού της ΕΟΚ.

Αλλωστε οι επιχειρήσεις πρέπει να προσαρμοστούν στη σκέψη ότι η ανταγωνιστικότητά τους δεν μπορεί να είναι πάντα αποτέλεσμα κρατικής βοήθειας. Η προσφορά του κοινωνικού συνόλου δεν αποτελεί κεκτημένο δικαίωμα. Είναι μία συμβολή προσωρινού και μεταβατικού χαρακτήρα που επιτρέπει την προσαρμογή των επιχειρήσεων στις αυξημένες συνθήκες ανταγωνισμού. Αλλά ο φορολογούμενος και συνακόλουθα η κυβέρνηση έχουν από κάθε εξαγωγική επιχείρηση την απαίτηση να βελτιώσει την αποδοτικότητά της ώστε να ελαχιστοποιήσει την κοινωνική επιβάρυνση. Τα κέρδη των επιχειρήσεων δεν μπορεί να προκύπτουν από κρατική ενίσχυση αλλά πρέπει να είναι αποτέλεσμα της δικής τους επιχειρηματικής ικανότητας. Η κοινωνικοποίηση του επιχειρηματικού κινδύνου είναι συντηρητική πολιτική και δεν αποτελεί πολιτική αυτής της κυβέρνησης.

Με την εφαρμογή στη χώρα μας του ΦΠΑ από 1-1-1987 περιορίζονται σημαντικά και οι λόγοι που υπαγόρευαν την καθιέρωση των εξαγωγικών ενισχύσεων (διάχυτες επιβαρύνσεις από έμμεσους

φόρους). Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής βιομηχανίας με την εφαρμογή του διετούς σταθεροποιητικού προγράμματος πιστεύουμε ότι αποτελεί μία πρόσθετη ευνοϊκή εξέλιξη που κάνει δυνατή τη σταδιακή μείωση των εξαγωγικών ενισχύσεων.

Πρόσθετους σημαντικούς αντισταθμιστικούς παράγοντες στις σταδιακές μειώσεις των ενισχύσεων πιστεύεται ότι θα αποτελέσουν η παραπέρα βελτίωση του θεσμικού και του οργανωτικού πλαισίου για τη διενέργεια και προώθηση των εξαγωγών καθώς και εξάλειψη ενδεχομένων αντικινήτρων στην ανάπτυξη των δυνατοτήτων εξαγωγών. Προς την κατεύθυνση αυτή έχουν ήδη γίνει σημαντικά βήματα στα πλαίσια διαμόρφωσης μίας νέας δυναμικής εξαγωγικής πολιτικής. Τα Υπουργεία Εθνικής Οικονομίας και Εμπορίου επεξεργάζονται από κοινού μία σειρά από μέτρα εξαγωγικής πολιτικής που αποβλέπουν στον εκσυγχρονισμό του θεσμικού και λειτουργικού πλαισίου των εξαγωγών. Τα κυριότερα από αυτά τα μέτρα αφορούν στη βελτίωση του ασφαλιστικού συστήματος εξαγωγών και εξαγωγικών πιστώσεων, στην εφαρμογή νέων θεσμών χρηματοδότησης εξαγωγών όπως είναι το FACTORING, στην προώθηση των εξαγωγών με τη δημιουργία εξαγωγικών εταιρειών (EXPORT TRADING COMPANIES) καθώς και με την ουσιαστική υποστήριξη κάθε εξαγωγικής δραστηριότητας από τον Οργανισμό Προώθησης Εξαγωγών, με κατάλληλη αναδιοργάνωση και επέκταση των δραστηριοτήτων του. Η κυβέρνηση θα διαθέσει το 1987 πάνω από 1 δις δρχ. για τη βελτίωση της εξαγωγικής υποδομής. Τα προτεινόμενα μέτρα θα οριστικοποιηθούν φυσικά με τη στενή συνεργασία όλων των αρμόδιων του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα που εμπλέκονται σε εξαγωγικές δραστηριότητες.